

Reportaż z konferencji medyczno-naukowej,
organizowanej przez prof. Jerzego Zalasińskiego,
poświęconej boreliozie

Reportaż Żaneta Geltz

Borelioza to choroba, którą większość z nas kojarzy z następstwami ukąszenia kleszcza. Objawy zakażenia krętkiem borrelii są jednak trudne do zdiagnozowania i leczenia. Co warto wiedzieć, aby rozpoznać sygnały alarmowe z własnego organizmu zwiastujące boreliozę? Ten niezwykle palący problem został poruszony na Konferencji Lekarskiej w Krakowie przez prof. Jerzego Zalasińskiego i dr n.med. Marię Bortel-Badurę.

Hipoalergiczni: Mówi się wiele o nieprawidłowo stawianych diagnozach, dotyczących poważnych chorób mylonych z wciąż mało znaną boreliozą. Jakie diagnozy dostają pacjenci?

Dr n.med. Maria Bortel-Badura: W

2013 roku, na zlecenie ówczesnego wiceministra zdrowia, Stowarzyszenie Chorych na Boreliozę przeprowadziło badanie ankietowe na grupie 132 osób chorych na boreliozę. U tych osób zdiagnozowano m.in. stwardnienie rozsiane, depresję, nerwicę, padaczkę, au-

tyzm i inne choroby neurologiczne, a także reumatoidalne zapalenie stawów, alergię, choroby serca, choroby z autoagresji, których źródłem było zakażenie krętkiem borrelii. Dla prawie połowy badanych osób czas od chwili zachorowania do momentu postawie-

nia właściwej diagnozy wynosił kilka lub nawet kilkanaście lat (więcej o badaniu i jego wynikach na stronie www.borelioza.org „Spotkanie w Ministerstwie Zdrowia”). Prawdopodobnie co czwarta osoba jest nosicielem krętka borrelii, co nie oznacza, że jest chora, ale jest duże ryzyko, że zachoruje w przyszłości.

H: Jak wobec tego rozpoznać pierwsze objawy boreliozy?

MBB: Niestety, nie ma charakterystycznych dla boreliozy objawów poza rumieniem skóry. Jeśli wystąpi rumień wtedy możemy być pewni, że mamy boreliozę. Ale trzeba pamiętać, że rumień występuje tylko u 30% chorych na boreliozę. Pozostałe objawy boreliozy są bardzo niecharakterystyczne i mogą występować w różnych chorobach, stąd tak wiele błędnych diagnoz. Jednym z najczęstszych objawów boreliozy jest niczym nieuzasadnione ogromne zmęczenie, nawet po przespanej nocy. Ponadto często występują objawy grypopodobne, bóle karku, stawów, mięśni, zawroty głowy, upośledzenie koncentracji, drażliwość, depresje, zaburzenia pamięci, drętwienia, zaburzenia rytmu serca, bóle klatki piersiowej i brzucha o typie klucia, zaburzenia widzenia i słuchu oraz wiele innych objawów zależnie od uszkodzonych narządów.

Większość pacjentów zgłasza czterotygodniową cykliczność symptomów: dwa tygodnie lepiej dwa gorzej.

Naturalne substancje odstrasżające kleszcze i komarzyce to czosnek lub preparaty doustne czosnkowe, które niemal całkowicie nas zabezpieczają zdaniem uczestnika konferencji, z zawodu leśnika.

DROGI PRZENOSZENIA KRĘTKA BORRELII

- 1. Przez krew** (ukąszenia owadów, zwierzęta-człowiek, transfuzje krwi, zakażone igły)
- 2. Kontakty seksualne**
- 3. Mleko zarażonych kobiet karmiących**
- 4. Mleko zarażonych krów lub kóz**
- 5. Łožysko – infekcje wrodzone**

H: Dlaczego w XXI wieku tak trudno wykryć boreliozę?

Prof. Jerzy Zalaśński: Bakteria borrelii zachowuje się wyjątkowo sprytnie, jakby zakładała czapkę „niewidkę”, dzięki czemu organizm na nią nie reaguje, a ona z powodzeniem dostaje się do mózgu, często tworząc neuroglejaki. Antybiotyki w tej sytuacji osłabiają kondycję układu immunologicznego, zamiast nieść pomoc.

H: Dotychczas niewiele mówiło się o boreliozie. Z czego to wynika?

JZ: Borelioza została opisana niedawno. W 1982 roku po raz pierwszy wyizolowano z kleszcza krętka borrelii. Bakterie jeśli są podobne, komunikują się dbając wzajemnie o swój byt. Złośliwość i spryt bakterii rozwija się od miliardów lat. Ludzkość zrobiła na temat bakterii miliony prac. Mamy nadmiar informacji, ale ostatecznie niezbyt wiele wiemy.

H: Jak działa więc na nasz organizm ta podstępna bakteria?

JZ: Krętek borrelii uszkadza układ odpornościowy poprzez produkcję tok-

SPOSÓB USUWANIA KLESZCZA

- delikatnie, ale zdecydowanie usunąć kleszcza chwytając go jak najbliższej ciała przy pomocy pęsety
  - alternatywą dla pęsety są miniaturowe pompki ssące, plastikowe „kleszczołapki” dostępne w aptekach
  - jeśli nie jesteśmy pewni czy będziemy umieli właściwie usunąć kleszcza, wskazane jest zgłoszenie się do lekarza
- Zabronione jest wykręcanie kleszcza palcami oraz za pomocą substancji natłuszczających. Może to spowodować zatkanie tchawek (narządu wymiany gazowej) kleszcza, a następnie jego wymioty, które przyspieszają przedostanie się bakterii i wirusów do osoby ukąszonej.

Po usunięciu kleszcza należy:

- dokładnie umyć ręce
- zdezynfekować miejsce ukłucia wodą utlenioną lub 40% alkoholem
- obserwować miejsce po ukłuciu, jeśli wystąpi niepokojąca zmiana skonsultować się z lekarzem.

źródło: www.pzh.gov.pl

syn, zbliżonych negatywnym działaniem do jadu kielbasianego. Borelioza atakuje mózg, serce, wątrobę, układ oddechowy i pokarmowy, ale również stawy i skórę. Może łączyć się z innymi bakteriami, atakując organizm i traktując go jako pożywkę. Ciało jest wówczas podatne na wszystkie pasożyty, grzyby i pleśnie. A te jeszcze bardziej osłabiają organizm. Uszkodzeniu ulegają po kolei najważniejsze organy. Na domiar złego borelioza doprowadza do autoagresji. Kluczem więc jest podniesienie funkcji układu odpornościowego poprzez usuwanie toksyn i

... znać boreliozę to nie tylko znać się na medycynie ogólnej, ale również na neurologii, psychiatrii, polityce, ekonomii i na prawie

(dr n. med. R. Bransfield)

odbudowanie kondycji głównych organów.

H: Jaki jest więc sposób na usunięcie borelii z organizmu?

JZ: Raymond Rife ponad 80 lat temu wynalazł mikroskop, pod którym badał wirusy i bakterie. Badał pole życiowe organizmów. Podczas kilku lat badań ustalił, że patogeny borelii mają 140 odmian. Wymyślił on generator plazmy, który wytwarza pole elektromagnetyczne. Można je zaprogramować na daną częstotliwość patogenu i poprzez zwrotny rezonans magnetyczny zabić je falami o tej samej częstotliwości.

H: Pani Doktor, jak diagnostyka boreliozy wygląda z perspektywy Pani praktyki lekarskiej?

MBB: Diagnostyka jest dwukierunkowa. Z jednej strony szukamy bakterii borelii, a z drugiej przeciwciał przeciwko niej skierowanych.

Wydaje się, że aby potwierdzić zakażenie krętkiem borelii najprościej jest pobrać krew i odnaleźć w niej krętka. W rzeczywistości jednak krętka bardzo trudno wykryć, ponieważ z krwi szybko ucieka przed układem odpornościowym, zamyka się w cystach lub przenika do miejsc o utrudnionym dostępie układu odpornościowego takich jak stawy, oko, mózg, blizny. Znacznie łatwiej oznaczyć przeciwciała we krwi. Wykrycie przeciwciał prze-

Wystarczy nawet tylko kilka minut, aby krętki borelii znalazły się w układzie krwionośnym. Następnie atakują mózg, organy, układ oddechowy i stawy.

ciwkrętkowych świadczy o aktualnej lub przebytej infekcji krętkiem borelii. Bardzo rzadko są wyniki fałszywie dodatnie.

H: A co w przypadku tych pacjentów, u których nie wykryto przeciwciał wskazujących na zakażenie?

MBB: Przeciwciała nie są idealnym wykładnikiem choroby. Brak przeciwciał nie oznacza tego, że nie ma bakterii borelii w organizmie. We wspomnianym badaniu ankietowym testy ELISA i Western Blot wykazały obecność przeciwciał tylko u 50% osób z boreliozą. Układ odpornościowy może być tak słaby, że nie wytworzy przeciwciał. Ponadto niektóre leki (antybiotyki, steroidy) podane nawet miesiąc przed zakażeniem mogą upośledzać tworzenie przeciwciał. W sytuacji, gdy krętki są ukryte, układ odpornościowy ich „nie widzi” i w konsekwencji nie wytworzy oczekiwanych przeciwciał. Są to sytuacje, w których jest zakażenie krętkiem, a brak przeciwciał. Inną przyczyną wyników fał-

szywie ujemnych jest związanie krążących we krwi przeciwciał z antygenami krętka. Przeciwciała występujące w takich kompleksach nie są wykrywane przez powszechne testy ELISA i Western Blot. Niestety, te testy oznaczają tylko przeciwciała wolne. A przecież produkcja przeciwciał jest właśnie po to by połączyły się one z antygenami krętka i go zniszczyły. Istnieją metody rozbijania takich kompleksów w celu uwolnienia przeciwciał, ale na razie są one trudno dostępne.

H: Wiele pacjentów w przypadku tej czy innej choroby wręcz żąda od lekarza recepty na antybiotyki. Jakie mogą być skutki?

MBB: Antybiotyki właściwie dobrane i zastosowane odpowiednio wcześniej mogą zabić krętka borelii zanim zdąży się on ukryć w cystach lub w miejscach o utrudnionym dostępie układu odpornościowego. Trzeba jednak pamiętać, że antybiotyki, oprócz wielu działań niepożądanych, mogą znacznie upośledzać odporność organizmu. ■

Mgr Jacek Rybak, Profesor Jerzy Zalasinski (WHO, ONZ, FAO, Rada Europy), Profesor matematyki Antoni Leon Dawidowicz.

Dr n. med. Maria Bortel-Badura – podczas konferencji 6-7 lutego 2015 w Krakowie, lekarz chorób wewnętrznych, specjalista farmakologii klinicznej.